

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ГАРМОНІЙНИХ КОЛИВАНЬ РОБОЧОГО ОРГАНА СЕПАРАТОРА В ГОРИЗОНТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ

Фалько О.Л., к.т.н., доц., Коваленко А.В. ст. викладач
*(Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського)*

У статті доводиться доцільність використання гармонійних коливань робочого органу сепараторів сипких харчових мас у горизонтальній площині з метою зменшення необхідної потужності віброприводу.

Постановка проблеми. Складність і безперервність технологічних процесів на харчових і переробних виробництвах, спричиняється застосуванням устаткування безперервної дії для класифікації сипучих харчових мас. Вибір устаткування найчастіше падає на сепаратори, робота яких заснована на принципі дії віброконвеєра, віброситя й т.д. Використання вібраційного сепаратора, має ряд позитивних моментів: висока технологічна ефективність, невеликі габарити, мала енергоємність, простота конструкції [1, 2, 6].

Аналіз останніх досліджень. Для просіювання з одночасним вібропереміщенням сипких мас абсолютну перевагу має застосування різних режимів вібропереміщення часток сипких мас по робочому органу [3, 4, 5] в залежності від властивостей продукту. Найбільшу увагу слід приділяти штучним режимам вібропереміщення [4, 5]. Завдяки генеруванню штучних режимів переміщення сипка маса продукту сепарується та транспортується в певному напрямку [4]. Апарати для класифікації, що засновані на принципі віброконвеєра, мають спрямовані коливання [5,6], врівноважувати і настроювати які більш складно, ніж горизонтальні або вертикальні. У широко застосовуваних вібраційних машинах значення кута спрямованості коливань становить $\gamma = 20^\circ \dots 40^\circ$. При цьому найбільша швидкість вібропереміщення досягається при $\gamma = 45^\circ$, тому що тіло, що кинуте під таким кутом, пролітає найбільшу відстань [1,6].

Спрямовані коливання вимагають періодичних перевірок кута

спрямованості та зміни жорсткості застосовуваних пружних елементів і т.д. [4]. Крім того, на нашу думку ці коливання вимагають більших енерговитрат.

Висновки експериментальні і аналітичних досліджень у даній області дозволяють зробити висновок, що сипучі харчові маси можна сепарувати й одночасно вібротранспортувати на робочому органі із застосуванням горизонтальних коливань за рахунок східчастої форми ситової поверхні [5].

Метою статті є довести доцільність використання гармонійних коливань робочого органу сепараторів сипких харчових мас у горизонтальній площині з метою зменшення необхідної потужності віброприводу.

Результати досліджень. Проведемо спрощений розрахунок споживної потужності для оцінки ефективності застосування горизонтальних коливань робочого органу на прикладі вібромашини з електромагнітним приводом. Розглянемо рух робочого органу уздовж осі X під кутом до горизонту в системі осей XOY (рис. 1).

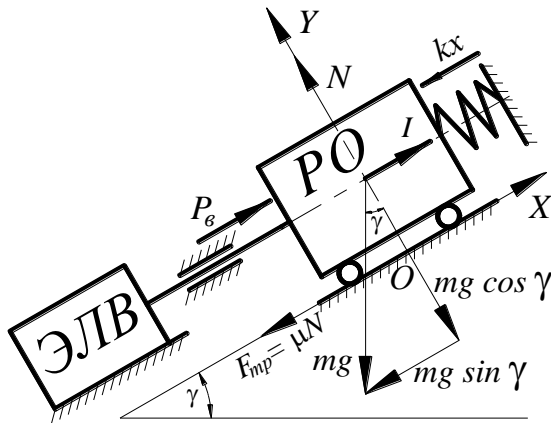

Рис. 1. Схема сил, діючих на робочий орган (РО)

Для визначення споживної потужності вібромашини складемо спрощену схему сил, що діють на робочий орган пружної коливальної системи (рис. 1) з електромагнітним приводом. (робочий орган рухається нагору й вправо після положення статичної рівноваги).

$$\begin{cases} P_e + mA\omega^2 \sin\alpha t - F_{mp} - mg \sin\gamma - kx = 0 \\ N - mg \cos \gamma = 0 \end{cases}, \quad (1)$$

де P_e – необхідна збурювальна сила, $F_{mp} = \mu N$ - сила тертя (де μ - коефіцієнт тертя робочого органу об опорну поверхню), N - сумарна реакція опор (спрощено), k - жорсткість ресор, сила пружності $-kx$.

З урахуванням $F_{mp} = \mu N$ при $\dot{x} > 0$, виразивши N із другого рівняння системи (1) одержимо:

$$F_{mp} = \mu mg \cos \gamma. \quad (2)$$

Тоді перше рівняння системи (1) прийме вид:

$$P_e + mA\omega^2 \sin\alpha t - \mu mg \cos \gamma - mg \sin\gamma - kx = 0. \quad (3)$$

Для робочого органу в крайнім положенні $\sin\alpha t = 1$, а сила пружності $-kx$ має максимальне значення при $x=A$, тобто сила пружності дорівнює $-kA$. Тоді необхідну силу P_e визначимо з рівняння (3):

$$P_e = kA + mg \sin\gamma + \mu mg \cos \gamma - mA\omega^2. \quad (4)$$

Необхідна потужність W визначається з урахуванням сили P_e , шляху $S=4A$, що пройде робочий орган за час періоду коливань $T=2\pi/\omega$:

$$W = \frac{P_e \times S}{T} = \frac{P_e \times 4A\omega}{2\pi}. \quad (5)$$

Співвідношення потужності при $\gamma = 30^\circ \dots 45^\circ$ до потужності приводу при $\gamma = 0$, визначається по (5) при незмінних амплітуді й частоті:

$$\frac{W_\gamma}{W_{\gamma=0}} = \frac{P_{e(\gamma)}}{P_{e(\gamma=0)}}. \quad (6)$$

Для крайніх положень робочого органу формула (6) з урахуванням (4) прийме вид:

$$\frac{W_{(\gamma)}}{W_{(\gamma=0)}} = \frac{kA + mg \sin\gamma + \mu mg \cos \gamma - mA\omega^2}{kA + \mu mg - mA\omega^2}. \quad (7)$$

Для правильно вивішеної резонансної коливальної системи пружні елементи підбираються згідно закону для частоти власних

коливань системи $\omega^2 = k/m$ із жорсткістю:

$$k = m_{p0}\omega^2, \quad (8)$$

де m_{p0} - маса робочого органу з вантажем (спрощено). З урахуванням цього співвідношення формула (7) прийме вид:

$$\frac{W_{(\gamma)}}{W_{(\gamma=0)}} = \frac{\sin \gamma + \mu \cos \gamma}{\mu}. \quad (9)$$

Розглянемо середнє положення робочого органу. Швидкість робочого органу максимальна, а сила інерції $mA\omega^2 \sin \alpha t = 0$, тому що $\sin \alpha t = 0$, сила пружності $-kx = 0$, тоді рівняння (3) прийме вид:

$$P_g - \mu mg \cos \gamma - mg \sin \gamma = 0 \Rightarrow P_g = mg(\mu \cos \gamma + \sin \gamma). \quad (10)$$

Для середніх положень робочого органу формула (6) з урахуванням (10) прийме вид:

$$\frac{W_\gamma}{W_{\gamma=0}} = \frac{\mu \cos \gamma + \sin \gamma}{\mu}. \quad (11)$$

Тоді, незважаючи на те, що в крайнім положенні робочому органу від приводу потрібне найбільше зусилля, економія потужності за рахунок зниження γ у середньому й у крайньому положеннях робочого органу обчислюються по однакових формулах (9) і (11). У таблицю 1 занесемо розрахункові значення $w_\gamma / w_{\gamma=0}$.

Таблиця 1

Значення $w_\gamma / w_{\gamma=0}$ залежно від коефіцієнта тертя $\mu = 0,3 \dots 0,8$ при різних кутах спрямованості коливань робочого органу

	μ					
	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
$\frac{W_{\gamma=45^\circ}}{W_{\gamma=0^\circ}}$	3,064	2,475	2,121	1,886	1,717	1,591
$\frac{W_{\gamma=40^\circ}}{W_{\gamma=0^\circ}}$	2,909	2,373	2,052	1,837	1,684	1,57

$\frac{W_{\gamma=35^\circ}}{W_{\gamma=0^\circ}}$	2,731	2,253	1,966	1,775	1,639	1,536
$\frac{W_{\gamma=30^\circ}}{W_{\gamma=0^\circ}}$	2,533	2,116	1,866	1,699	1,58	1,491

За даними таблиці 1 побудована залежність на (рис.2).

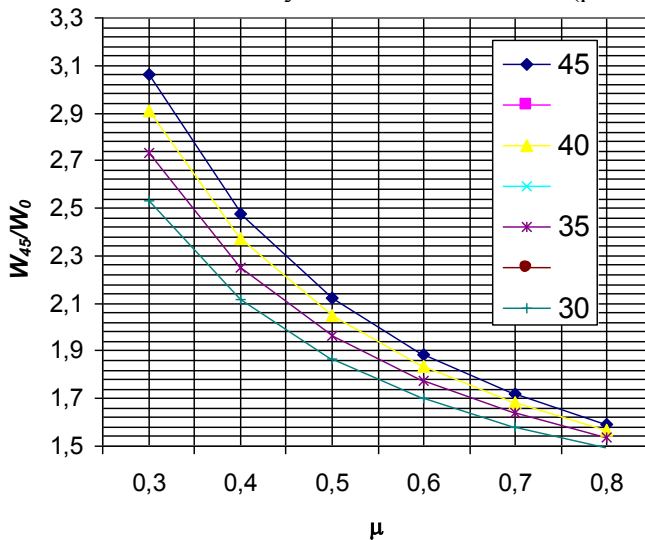

Рис. 2. Графічна залежність $W_{\gamma} / W_{\gamma=0}$

Як видно з рисунку 2 при горизонтальних коливаннях робочого органу потрібна менша потужність для здійснення коливань, чим при різних кутах спрямованих коливань.

Висновки. Використання горизонтальних коливань у зазначених вібраторах дозволить знизити енерговитрати і вартість віброприводів завдяки меншій необхідній потужності.

Список літератури

1. Блехман И.И. Теория вибросепараторов и её связь с теорией некоторых других новых вибрационных машин /И.И. Блехман // Механика и расчет машины вибрационного типа(материалы совещания). - М.: Из-во академии наук СССР, -1957. - С.71 – 78.
2. Богомолов А.В. Научное обоснование энергосберегающих

процессов и оборудования для сепарации пищевого сыпучего сырья: дис... д-ра техн. наук: 05.18.12 /А.В. Богомолов: Харьковский национальный технический ун-т сельского хозяйства им. Петра Василенко. — Харків: -2006. — 412с. : рис. — Библиогр.: с. 285-322.

3. Богомолов А.В. Пути снижения энергоемкости и повышения качества работы вибрационных зерноочистительных машин / А.В. Богомолов // Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічна обґрунтованість у підприємствах харчування. Економічні проблеми торівлі. Зб. наук пр.- 4.1. - Харків: ХДАТОХ, 1998. - С. 143-145.

4. Фалько Л.Г. Виброадгезионная сепарация сыпучих пищевых продуктов: дис. ... канд. техн. наук: 05.18.12: защищена 19.04.96 / Фалько Леонид Григорьевич, – Донецк : 1994. –227 с.

5. Фалько А.Л. Размерная классификация сыпучих пищевых продуктов: монография. изд. ДонНУЭТ / А.Л. Фалько, Донецк: 2009. – 215 с. –ISBN 978-966-385-164-8.

6. Mayer F.W. Allgemeine Grundlagen V – Kurven // Aufbereitungs - Technik. 1997. Teil 1, № 8 s. 429-440;

Аннотация

ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГАРМОНИЧЕСКИХ КОЛЕБАНИЙ РАБОЧЕГО ОРГАНА СЕПАРАТОРА В ГОРИЗОНТАЛЬНОЙ ПЛОСКОСТИ

В статье обосновывается целесообразность использования гармонических колебаний рабочего органа сепаратора сыпучих пищевых масс в горизонтальной плоскости с целью уменьшения необходимой мощности вибропривода.

Abstract

EXPEDIENCY OF USE OF HARMONIOUS FLUCTUATIONS OF WORKING BODY OF THE SEPARATOR IN THE HORIZONTAL PLANE

In article the expediency of use of harmonious fluctuations of working body of a separator of loose food weights in a horizontal plane for the purpose of reduction of necessary capacity of a vibrating drive is proved.